

mного zasjedanja, kao što se to vidjelo pri izradi velikog pravopisa, zaključeno je, da školski pravopis stiliziraju i rječnik redigiraju dva člana Pravopisne komisije, dakako prema principima velikog pravopisa, i da onda cjelokupni tekst pravopisnog rječnika predadu u prijepisu na uvid svakom članu komisije, koji će u određenom vremenu dati svoje primjedbe i prijedloge za eventualno usavršavanje. Stilizatori su dužni uzimati u obzir obrazložene i opravdane primjedbe, a o njihovoj opravdanosti raspravljat će na zajedničkoj sjednici s dvojicom delegata Pravopisne komisije. Dakako, s obzirom na to, što je mali pravopis pretežno namijenjen školskim potrebama, pri njegovoj stilizaciji treba uvažavati pedagoške principe. Latiničko i ijekavsko izdanje školskog pravopisa izdat će Matica Hrvatska u Zagrebu, a ćirilčko i ekavsko izdanje, koje će po tekstu biti jednako. ijekavskom, izdat će Matica Srpska u Novom Sadu. Sav posao oko školskog pravopisa treba da bude završen 1. studenoga 1959., pa su toga dana stilizatori dužni predati Maticama uređen tekst pravopisa za štampu. Tako bi i veliki i mali pravopis izašli iz štampe oko 1. siječnja 1960. Treba naime znati, da su pravopisna pravila velikog pravopisa već u štampi, a njegov pravopisni rječnik predaje se u štampu 15. kolovoza 1959.

Na istoj sjednici izabrani su jednoglasno za stilizatore školskoga pravopisa prof. dr. Mihailo Stevanović iz Beograda i prof. dr. Ljudevit Jonke iz Zagreba. Za delegata Pravopisne komisije, koji će zajedno sa stilizatorima razmotriti opravdanost primjedbi članova komisije, izabrani su prof. Pavle Rogić iz Zagreba i prof. dr. Jovan Vuković iz Sarajeva.

Posljednjoj sjednici Pravopisne komisije u Novom Sadu prisustvovali su i predsjednik i tajnik Matice Srpske, predsjednik i tajnik Matice Hrvatske i gospodarski tajnici obiju Matice.

Ljudevit Jonke

DOMAĆI ZADATAK ILI DOMAĆA ZADAĆA?

Na kraju svakog školskog sata nastavnicima obično zadaju učenicima, da kod kuće što god nauče, prepisu, prevedu, pročitaju, riješe neki matematički problem i sl. Jedni to zovu *domaći zadatak*, a drugi *domaća zadaća*. Koji imaju pravo?

Na prvi pogled oba su naziva dobra. Ne može se reći ni to, da je jedan od tih naziva nepravilan. Pa ipak, prema mome mišljenju, ovdje bi trebalo govoriti i pisati *domaća zadaća*, a ne *domaći zadatak*.

Evo zašto:

I zadatak i zadaća imaju isto značenje samo u određenim slučajevima. Da vidimo, šta o tome piše u rječnicima našeg jezika! Uzet ćemo Broz-Ivekovića, jer Akademijini jezični stručnjaci nisu još obraditi riječi, koje počinju sa z. U drugom dijelu toga rječnika, na str. 766b objašnjava se riječ *zadatak* ovako:

»*zadátak*, *zadátka*, m. što se kome *zada* da učini, die Aufgabe, pensum, opus.«

Na isti način tumači tu imenicu i dr. Luj Bakotić. Evo šta on kaže:

»*zadátak*, -*tka*, m. 1. rad koji ima da se izvrši; 2. rad koji je nekome poveren, ili koji je neko sebi stavio u dužnost da ga izvrši; staviti sebi u zadatak; 3. pismeni sastav koji ima da uradi đak: latinski -; francuski -; - iz matematike.« (V. »Rječnik srpskohrvatskog književnog jezika« Bgd, 1936., str. 254a.)

Ni u jednom ni u drugom rječniku, pa ni kod Ristića i Kangrga, koji također objašnjavaju *zadatak* kao die Aufgabe i das Problem (v. »Enciklopedijski sh.-njem. rječnik«, str. 224a) nije zabilježena riječ *zadaća*. Ali primjeri iz današnjeg govornog jezika (naročito u zapadnom dijelu našeg jezičnog područja) pokazuju nam, da *zadaća* znači isto što i *zadatak*, kako je ta imenica objašnjena u spomenutim rječnicima, dakle: ono, što se kome *zada*, da učini.

Ovdje treba napomenuti, da *zadaća* i *zadatak* imaju svoje apstraktno i konkretno značenje. Kad kažemo, da su učenici dobili za *zadatak*, da prevedu jedan odlomak sa

francuskog jezika na naš, tu riječ zadatak ima apstraktno značenje. Kod kuće međutim djeca pišu zadatak iz francuskog. Tu opet ova riječ ima konkretno značenje, jer se misli na konkretan rezultat njihova rada, koji im je stavljen u zadatak. U nekim našim krajevima učenicima se određuje zadaća, koju oni kod kuće treba da napišu. U prvom slučaju zadaća ima apstraktno, a u drugom konkretno značenje.

Ali i pored sve sličnosti, zadatak i zadaća imaju i neke razlike u značenju. Na ovom jednostavnom primjeru pokušat ću da to objasnim.

Bio sam na satu kod, jednog starog profesora, koji inače lijepo govori našim jezikom. Budući da je to bio početak školske godine, a učenici toga razreda »prvoškolci«, profesor je održao kratak uvodni govor. Počeo je ovako:

»Draga djeco! Vi ste od danas učenici srednje škole ili, kako sami s ponosom kažete, srednjoškolci. Ako želite da uspijete u školi, a kasnije i u životu, poslušajte odmah na početku moj savjet: budite marljivi! Vaša je zadaća, da stalno i uporno učite i da se neprestano usavršavate, a vaš prvi zadatak jeste: da se odmah latite knjige i svojski date na posao.«

U ovom primjeru zadaća ima šire značenje od riječi zadatak. Profesor je svojim učenicima stavio u zadaću, da uče i da se

stalno usavršavaju. U ostvarenju te zadaće oni će nailaziti na mnoge teškoće i prepreke, koje će morati da savladaju. Savladavanje svake od tih prepreka bit će poseban zadatak, od koji je opet prvi: »da se late knjige i svojski dadu na posao«.

Uzmimo još jedan primjer, koji nam je mnogo bliži, jer ga čujemo svaki dan!

Profesor matematike pita učenike: »Jeste li napisali domaću zadaću?« Jedan učenik odgovara: »Ja sam izradio sve, samo posljednji zadatak nisam mogao da riješim.«

I ovdje vidimo, da u jednoj zadaći ima više zadataka. To nije slučaj samo s matematikom. I zadaća iz našeg jezika može da sadrži više zadataka. Na primjer: 1. pročitaj označeni odlomak! 2. ispiši sve glagole, koji se tu nalaze! 3. stavi te glagole u perfekt i pluskvampertekf, i t. d. To su posebni zadaci, a sve skupa je zadaća.

Kad ne bismo priznali ovu razliku, dolazilo bi do nesporazuma. Pretpostavimo, da profesor matematike mjesto *zadaća* kaže *zadatak*, pa da pita svoje učenike: »Djeco, jeste li napisali zadatak?« Siguran sam, da nijedan učenik ne bi mogao reći: »Ja sam napisao sve, samo posljednju zadaću nisam mogao da riješim.«

Na osnovu svega možemo zaključiti, da je bolje govoriti i pisati *domaća zadaća* nego *domaći zadatak*.

Milan Šipka

ČASOPIS »UMJETNOST RIJEČI« IZLAZI I DALJE SAMOSTALNO. PRVI ĆE BROJ
ZBOG TEHNIČKIH RAZLOGA IZAĆI UJESEN!